

Stimulans duurzame energie in gevaar

Komende week wordt in de Tweede Kamer gestemd over een nieuwe stimuleringsregeling voor duurzame energie. Dit dreigt niet de maatregel te worden die de beoogde impuls kan geven. Er worden verkeerde keuzes gemaakt en het politieke stuur kan zo maar weer worden omgegooid.

VRIJPLAATS

door Egbert Klop

Het gebruik van duurzame energiebronnen (zon, wind, water, biomassa) is noodzakelijk om de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen uit politiek minder stabiele regio's te reduceren, vanwege de verwachte schaarste van fossiele brandstoffen en om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. De technieken zijn beschikbaar. Eén probleem resteert: ze hebben op dit moment nog een financiële steun in de rug nodig. In omringende landen worden, meer en minder succesvol, verschillende subsidievoorwaarden toegepast. Ruim anderhalf jaar geleden schafte in Nederland de toenmalige minister van Economische Zaken de (te) succesvolle subsidieregeling (MEP) van de een op de andere dag af. Om de pijn voor gedupeerden te verzachten werd de belofte gedaan dat er een goede opvolger zou komen. Geen wonder dat de ver-

wachtingen hooggespannen waren. De nieuwe Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie (SDE) lijkt niet de regeling te zijn die een structurele impuls kan geven aan de toepassing van duurzame energie. Op 26 februari is het concept van de stimuleringsregeling in de vaste Kamercommissie voor Economische Zaken behandeld. Het resultaat was ontluisterend: ondanks de vele en gefundeerde kritiek uit onafhankelijke hoek, drukte de minister – met als hefboom de gewenste ingangsdatum van 1 april 2008 – de regeling, die nauwelijks drie weken daarvoor het daglicht zag, er vrijwel ongewijzigd door. Een enkele toezegging en een paar beperkte wijzigingen waren het maximaal haalbare.

Wat dit kabinet wil bereiken op het gebied van milieu en duurzame energie is helder verwoord in het regeerakkoord. Het credo op dit gebied is: schoner en zuiniger. Concreet: 2 procent energiebesparing per jaar, 30 procent reductie van broeikasgassen in 2020 ten opzichte van 1990 en 20 procent duurzame energie in 2020. Er zal sterk worden ingezet op nieuwe technologieën, investeringzekerheid en ondersteuning van kleine ondernemers. En – last but not least – moeten we af van het produceren tegen de laagst mogelijke kosten en het afwentelen van de gevolgen op toekomstige generaties.

De Nederlandse ambitie gaat aanzienlijk verder dan de Europese doelstellingen, met name op het gebied van duurzame energie. Volgens het ECN-rapport 'Beoordeling werkprogramma Schoon en Zuinig' van september 2007 is in het meest gunstige geval 17 procent duurzame energieproductie haalbaar. En wil Nederland in 2020 30 procent minder broeikasgassen uitstoten, dan moet 40 tot 70 procent van de vereiste reductie in het buitenland gerealiseerd worden.

Bezwaren

Aan de nieuwe regeling kleven veel bezwaren. Om er maar enkele te noemen. De SDE is een ministeriële regeling, en daarmee een politiek instrument. De minister kan zonder tussenkomst van de Tweede Kamer tarieven en categorieën wijzigen. Een ander aandachtspunt is dat in de nieuwe regeling windenergie op land sterk wordt bevorderd. Dit strijdt echter met geldende regelgeving en de praktijk van vergunningverlening. Nota bene minister Cramer heeft recent persoonlijk enkele groot-schalige windprojecten stilgezet. Wat betreft windenergie op zee is de koers niet helder. Wil het kabinet dit nu krachtig stimuleren en daarmee de vaderlandse industrie steunen, of kijken we de kat nog even uit de windmolen? Biomassa is in de nieuwe regeling het stiefkindje. We zijn

– politiek – vuurbang om 'foute' biomassa toe te passen, en in het verlengde daarvan ook niet bereid een aantal veelbelovende technologieën als (co-)vergisting en vergassing krachtig te stimuleren. Dit blijkt uit het feit dat veel goede biomassaströmen ten onrechte zijn uitgesloten en het stimuleringsbedrag dusdanig laag is, dat waarschijnlijk geen of zeer weinig projecten zullen starten.

Tot slot zijn de gestelde emissie-eisen technisch/economisch niet haalbaar, ze zijn nota bene zelfs strijdig met de (Europese) IPPC emissie-eisen van 2009, met name op het gebied van fijn stof.

Erosie van ambitie

De keuzes van de minister zijn onmiskenbaar ingegeven door het criterium van kosteneffectiviteit. Dit is strijdig met het kabinetsbeleid. Het kabinet heeft last van erosie van ambitie en lijkt momenteel aan te sluiten bij de (veranderende) Europese doelstelling voor duurzame energie: 14 in plaats van 20 procent in 2020. De milieu- en energiepolitiek is een vraagstuk dat op lange termijn (ver voorbij 2020) een consistente aansturing behoeft. De beschikbare budgetten in het kader van de SDE-regeling zijn te beperkt en te onzeker om de gestelde (kabinets)doelen voor 2020 en verder te realiseren. Rest de vraag hoe het mogelijk is dat een problematiek van deze

omvang en met deze budgetten (het gaat om vele miljarden euro's) per ministeriële regeling, dus buiten de Tweede Kamer om, wordt vastgesteld. Deze aanpak past niet bij de ernst van het milieuvraagstuk.

Hoe verder? De minister moet voorbij het 'politiek haalbare' kijken:

- Regel de bekostiging van duurzame energie in een opslag op de energietarieven en laat dit door de energiebedrijven uitvoeren (het succesvolle 'Duitse' systeem).

- Bestem een substantieel deel van de gasopbrengsten voor ontwikkeling van duurzame energie.
- Stimuleer op structurele wijze innovatieve oplossingen zoals zonnepanelen en warmtebenuttingssystemen met een hoog rendement.

Ten aanzien van milieu en (duurzame) energie, moet de politiek beseffen dat haar reikwijdte en inzicht beperkt zijn. Het kabinet en de Tweede Kamer dienen zorg te dragen voor het langetermijncader; de invulling hiervan is aan de ondernemers, kennisinstellingen en energiebedrijven. Prikkel en stimuleer het bedrijfsleven en accepteer dat in dit leerproces fouten gemaakt worden. Waar gehakt wordt, vallen spaanders.

Ing. Egbert Klop is werkzaam als manager industrieel energieadvies bij DWA installatie- en energieadvies.

In de nieuwe regeling voor duurzame energie wordt windenergie op land sterk bevorderd. Maar dit strijdt met geldende regelgeving. Op de foto: windmolens langs het Noord-Hollandskanaal bij 't Zand. | foto GPD/Ron Pichel